

Imamo svojo državo Slovenijo

Druga mednarodna konferenca

Vzgoja za ljubezen do domovine in države

■ **Ivo Branimir Piry**, mag. znanosti, prof. geografije in zgodovine, je upokojeni državni podsekretar za regionalno politiko. Bil je raziskovalec na *Inštitutu za geografijo Univerze v Ljubljani*, svetovalec vlade v *Zavodu RS za družbeno planiranje*, nato je delal na različnih mestih v državni upravi, in sicer na področju regionalnega razvoja. Bil je prvi direktor *Agencije RS za regionalni razvoj*. Med letoma 2008 in 2012 je bil svetovalec v *Odboru regij na Stalnem predstavništvu RS pri Evropski uniji* v Bruslju. Je avtor več razprav in člankov s področja prostorskega načrtovanja, regionalne politike in lokalne samouprave.

Društvo katoliških pedagogov Slovenije je 21. 11. 2020 že drugič organiziralo mednarodno konferenco na temo vzgoje in ljubezni do domovine in države, tokrat z naslovom Imamo svojo državo Slovenijo. Tudi letošnja konferenca naj bi se odvila v Osnovni šoli Radlje ob Dravi, vendar so preventivni ukrepi zaradi epidemije koronavirusa organizatorje preusmerili na splet. Da je vse potekalo brez zatikanja in težav, je poskrbel računalniški strokovnjak iz Osnovne šole Radlje ob Dravi.

Organizatorjem se je posrečilo, da so že v naslovu zaobjeli čustva ponosa in domoljubja, ki naj bi večino državljanov preplavljala ob trideseti obletnici odločitve za samostojno državo. Njihov cilj je bil, da ob obravnavi zgodovinskih dejstev in prepoznavanju vsebine državnih simbolov ustvarijo jezik, ki nas povezuje, kot nas je povezovala beseda, ko smo kot narod gradili svojo istovetnost. Kako potrebno je negovati in privzgajati domoljubne vrednote, je na začetku konference z doživeto in čustveno interpretacijo slovenske državne himne pokazal basbaritonist g. Marcos Fink. V uvodnih pozdravih so predsednica DKPS ga. Marija Žabjek, ravnatelj OŠ Radlje ob Dravi mag. Damjan Osrajnik in župan občine Radlje ob Dravi mag. Alan Bukovnik izrazili zadovoljstvo, da je konferenca *Vzgoja za ljubezen do domovine in države* doživela nadaljevanje in s tem omogočila dostojno proslavitev letošnje obletnice plebiscita za samostojnost Slovenije. Povabili so organizatorje, da bi tovrstna srečanja v Radljah ob Dravi postala tradicionalna. Vzgojne vsebine, ki gradijo samozavest mladih ob spoznavanju slovenske zgodovine, jim omogočajo, da odraščajo v aktivne državljane Republike Slovenije. V uvodnem delu konference je sodelovalo

šest vabljenih predavateljev, ki so obravnavali dve tematiki: ljubezen do domovine in države ter izhodišča državljske in domovinske vzgoje. Prvi med njimi je bil dr. Zoran Medved, ki je kot novinar RTV Slovenija sodeloval v procesu osamosvajanja Slovenije. Tako je bil dragocen pričevalec o vplivu medijev na nastajanje naše države. Tega je poimenoval mediatizacija dogodkov in družbenih procesov, ki obsega razporejanje vpliva in kompetenc med mediji in političnim podsistemom v družbi, dopolnil pa jo je z analizo razpolaganja s kapitalom informacij in publicitete, ki je po plebiscitu leta 1990 pripeljala do razglasitve neodvisnosti in ustanovitve samostojne države slovenskega naroda. Spomnil je na tri ključna vprašanja, ki so se zastavljala v tistem času: kakšen politični sistem hočemo, kakšno državo potrebujemo in kako bomo uveljavili Republiko Slovenijo? Ob tem je izrazil zaskrbljenost zaradi pospešene sekularizacije spomina na takratne dogodke, skupinske polarizacije in spreminjanja svobodnega državljanstva v podložnika. V zaključku je opisal procese, ki še danes vplivajo na omejevanje povezovalne in vzgojne vloge medijev. Dr. Borut Holcman, profesor na *Pravni fakulteti Univerze v Mariboru*, je slikovito

predstavil pravna izhodišča samostojnosti in suverenosti. Posegel je v zgodovino nastanka prava in opredelil zgodovinski razvoj zakonodajne funkcije. Suverenost in samostojnost države sta bili doseženi s sprejemom ustave, ki jo je potrdil Državni zbor Republike Slovenije. Ob ilustrirani slovenski ustavi, ki prinaša izbor ključnih členov, je opredelil glavne pojme, kot so demokratična država, volilna pravica, ločitev Cerkve od države in delovanje treh vej oblasti, pri čemer je izpostavil skrb za varnost državljanov. Ključne prvine suverenosti, ki bi jih morali poznati vsi, so sposobnost države, da postavlja lastna pravila (sprejema zakone), izbira lastne predstavnike (volitve) in oblikuje lastne institucije (vladne organe). Samostojnost države pa pomeni, da skladno s postavljenimi pravili državljani upravljamo z državo brez vmešavanja od zunaj. Sledil je nagovor predsednika *Državnega sveta Republike Slovenije* g. Alojza Kovšče, ki je zbranim uvodoma čestital za nadaljevanje prizadevanj za poglobljanje znanj s področja vzgoje za ljubezen do domovine. Opozoril pa je na vprašanje, ki ga med nas prinaša pandemija covid-19: kako naj kot država krepimo svojo identiteto, skupne vrednote in ljubezen do domovine v času strahu, nezaupanja, skrbi, jeze in žalosti? Ker okoliščine narekujejo izrazito subjektivno dožemanje časa, potrebujemo za obvladovanje nastalih razmer prebujene posameznike. Poudaril je, da prav vrednote, kot so domovina, dom, družina, varnost, svoboda, lahko pripomorejo k temu, da krizo uspešno premagamo kot dobri in sočutni ljudje ter kot dobra in pravična država. Zahvalil se je DKPS za državotvorna prizadevanja, kot je ta konferenca, ki z vključevanjem zamejskih Slovencev daje

neprecenljiv prispevek k ohranjanju zdrave, odprte in samozavestne družbe, ki ne beži pred odgovornostjo in dolžnostmi.

Drugi del uvodnih predavanj je pričela dr. Vilma Brodnik, ki je kot pedagoška svetovalka na *Zavodu RS za šolstvo* in docentka za didaktiko zgodovine spregovorila o poučevanju zgodovine nastanka samostojne Slovenije in obravnavi vprašanj identitete naroda pri pouku zgodovine. S prepričljivostjo osebne izkušnje je osvetlila zgodovinski razvoj slovenske narodne identitete s poudarkom na osamosvojitvenem procesu in nastanku samostojne in neodvisne slovenske države. Poudarila je, da sta obe tematiki vključeni tudi v učne načrte za zgodovino v osnovni šoli in gimnaziji ter v kataloge znanja za druge srednje šole. Med didaktičnimi pristopi, s katerimi naj se pri mladih generacijah v globalnem in multikulturnem svetu spodbudi pozitiven odnos do slovenske osamosvojitve, je predstavila osem didaktičnih idej za obravnavo zgodovine slovenske osamosvojitve: razstave, natečaje, zgodovinsko terensko delo, izobraževalne videofilme, grafične novele, projektno učno delo, e-časovne trakove in e-plakate ter muzejsko delo. S širšo uporabo navedenih pristopov bi lahko zagotovili prepoznavanje domovinske in državljske pripadnosti tudi v etnično raznolikih razrednih skupnostih.

Kako ohranjati slovensko narodno zavest in pripadnost domovini, je v nadaljevanju prikazala ga. Agica Holecz, dolgoletna ravnateljica dvojezične osnovne šole v Števanovcih, v Porabju na Madžarskem. S prikazom številnih dogodkov, s katerimi ohranjajo

bogato kulturno dediščino med mladimi, je udeležence konference seznanila s političnim položajem slovenske narodne skupnosti na Madžarskem. Porabski Slovenci imajo svojo državno samoupravo, tednik, radio in slovensko oddajo na madžarski televiziji. Poudarila je, da poleg pouka v slovenščini k ohranjanju narodne zavesti med mladimi najbolj pripomorejo številne občolske dejavnosti in povezanost s šolami v Sloveniji, s katerimi izmenjujejo aktivnosti in obiske. Hvaležni so *Uradu za Slovence po svetu*, ki jih pri njihovem delu izdatno podpira.

Krog vabljenih predavateljev je sklenil g. Ivo Jevnikar, časnikar in javni delavec v slovenski skupnosti v Italiji. Zanimivo je bilo prisluhniti pogledom s povsem drugega konca slovenskega narodnega ozemlja, prepoznavnega tudi po drugačnem narečju. V svojem prepričljivem nastopu je uvodoma pojasnil razlike med pojmi zamejec in zamejstvo ter različno uporabo teh pojmov na italijanski strani državne meje. Poudaril je, da imajo Slovenci v zamejstvu poseben odnos do države Slovenije, saj jim le-ta zagotavlja večjo varnost in podporo, kot so jo kdajkoli doživeli. Spomnil je, da so Slovenci v zamejstvu preživeli dva totalitarizma in doživeli enostransko podporo svojim levičarskim organizacijam, medtem ko je Cerkev pomembno podpirala celovito ohranjanje šolstva in slovenskih medijev. Skrbi ga, ker je čut za skupni slovenski prostor oslabil, in to predvsem v medijih v matični domovini. Zato je pohvalil prizadevanje DKPS, ki z vsebino konference nagovarja strokovno in širšo javnost s pozivom k odgovorni vzgoji

za ljubezen do domovine in države.

V odmoru so udeleženci konference lahko prisluhnili bogatemu izboru slovenskih samospevov, ki sta jih izvajala basbaritonist g. Marcos Fink in sopranistka ga. Bernarda Fink. Njun prispevek ni samo umetniško obogatil vsebine dogodka, ampak je konferenco dvignil na povsem drugo raven. Doživeta interpretacija in vsebina pesmi sta spletni dogodek spremenila v doživetje, ki se ga bomo s ponosom spominjali.

Popoldanski del konference, v katerem je nastopilo skupno 29 predavateljev, je potekal v štirih ločenih skupinah. V vsaki od njih so bile obravnavane različne teme, ki smo jih želeli s konferenco približati širši strokovni javnosti. Na prvem mestu je bilo vprašanje, kako učencem predstaviti proces osamosvajanja in nastanka Slovenije, pomen državnih simbolov (zastave, grba, himne) in spodbujati občutek pripadnosti novi državi. Izkušnje z lanske konference so se ponovno potrdile, saj predavatelji niso podajali zgolj teorije ali poročil o svojem delu, ampak so v predstavitev pokazali tudi svoje osebno prepričanje in pozitiven odnos do domovine in države.

Kot primer bogastva predstavljenih vsebin vzemimo eno od delovnih skupin, v kateri so bile obravnavane teme državljske vzgoje in etike na vseh ravneh izobraževanja, od vrtca do srednje šole. Mladinsko raziskovanje vojne za Slovenijo v Ormožu je pokazalo, kako pomembno je, da učitelji pri učencih spodbujajo pozitiven odnos do lastne zgodovine in domovine. Mnogim udeležencem osamosvojitvene vojne so ponudili možnost, da z otroki in vnuki spregovorijo o svoji vlogi v takratnem dogajanju ter poglobijo poznavanje osamosvojitvenega procesa, ki je privedel do samostojne države Slovenije.

Da smo v ljubezni do domovine na skupni poti, je pokazal prispevek učiteljice iz Kočevja, ki s svojo pokončno, zavedno in pošteno državljsko držo ter z vztrajnim medpredmetnim sodelovanjem zagotavlja izjemno pomembno vlogo domovinske in državljske vzgoje za prihodnost našega naroda. Na primerih povezav med predmeti družbene vzgoje, slovenskega jezika in likovne ter glasbene umetnosti so bili predstavljeni projekti, ki izvirajo iz glasbenih del, kot je na primer Avsenikova »Slovenija, od kod lepote tvoje«, ki jih učenci drama-

Foto: arhiv DKPS

tizirajo, scensko pripravijo in izvedejo na proslavah ob državnih praznikih.

Posebno pozornost sta zbudila prispevka o učenju odraslih z motnjo v duševnem razvoju iz Maribora, ki temelji na projektu *Lahko branje*, in projekt iz vrtca na Vrhovcih v Ljubljani, ki skuša s pomočjo plesne vzgoje v vrtcu otrokom približati vsebine domovinske vzgoje.

Primer ljubezni do domovine skozi oči Martina Krpana je pokazal, kaj vse so bili pod skrbnim mentorstvom sposobni med šolskim letom ustvariti osnovnošolci zadnje triade osnovne šole iz Kopa. Na izjemno ustvarjalen in nevsiljiv način so s stripom, intervjuji in pisanjem črne kronike ter z dramtizacijo zgodbe pokazali svoje številne talente in sposobnosti, ki bi lahko ostali tudi spregledani. Sodoben didaktični pristop, pozitivno učno okolje in uporabnost pridobljenega znanja potrjujejo odličnost tega projekta, ki kar kliče po nadgradnji ali ponovitvi na primeru kakega drugega znanega Slovenca. Kako resno so na osnovni šoli v Vojniku vzeli usposabljanje za aktivno državljanstvo in 'sooblikovanje' odgovornih državljanov, je pokazal projekt šolskega parlamenta, ki ga izvajajo že več let. Vanj so vključeni učenci od 6. do 9. razreda. Komunikacija poteka preko sodobnih družbenih omrežij, parlament pa daje pobude za akcije, kot je na primer 'mesec prijaznosti', organizacija plesov, predvajanje glasbe med odmori, predvsem pa sodelovanje v dobrodelnih akcijah.

Zgodovina je lahko toliko bolj učiteljska življenja, če so sicer suhoparna dejstva povezana v zanimive zgodbe, ki jim učenci z zanimanjem prisluhnejo in jih tudi z lahkoto pomnijo. Izkušnje učitelja iz Grosuplje govorijo, da so naši možgani narejeni za zgodbe. Z odraščanjem se tako povečuje tudi realna možnost prakticiranja aktivnega državljanstva, ki zahteva povezovanje kompleksnih dejstev. Opozoril je, da občutek večvrednosti onemogoča učenje in spoznavanje, prav tako pa je za usvajanje težjih vsebin pomembno prevzemanje odgovornosti. Konferenco smo sklenili z mislijo, da bo drugačen odnos do domovine prišel le z usvojitvijo drugačnih moralnih vrednot, z novimi generacijami učencev, pri čemer lahko vsebine in pedagoški pristopi, ki so bili predstavljeni v uvodnem delu konferen- ce ter v okviru delovnih skupin, vzgajajo že od malih nog dalje. ◀

E-zbornik konference Vzgoja za ljubezen do domovine in države:

Imamo svojo državo Slovenijo

Tako kot lani smo tudi letos pripravili e-zbornik prispevkov s konference. Zbornik nosi enak naslov kot konferenca, to je: *Imamo svojo državo Slovenijo*. Dosegljiv je na spletni strani DKPS (Društvo katoliških pedagogov Slovenije), v Cobissu, udeleženci pa so ga prejeli tudi na USB-ključkih.

V e-zborniku sta objavljena dva prispevka v predgovoru, trije prispevki iz uvodnega dela, v osrednjem delu, v katerem so prispevki iz prakse, pa je objavljenih kar 29 člankov. V dodatku sta predstavljena *Društvo katoliških pedagogov Slovenije* ter *Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve*.

Osrednji del zbornika, v katerem so zbrani prispevki iz prakse, je razdeljen na tri dele.

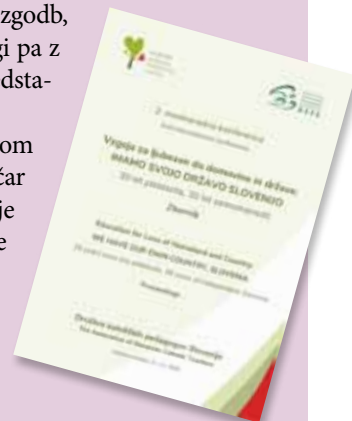
V prvem je objavljenih 9 prispevkov, v katerih predstavljamo, kako učitelji in vzgojitelji v praksi ozaveščajo otroke o pomenu samostojne države, o simbolih države Slovenije, kako otrokom in mladim pomagamo, da se seznanijo z dogodki, povezanimi z osamosvajanjem Slovenije, ter kako s šolskimi prireditvami krepimo vrednote domoljubja.

V drugem delu zbornika je objavljenih 13 prispevkov, ki se navezujejo na vzgojo za ljubezen do domovine pri rednem pouku različnih predmetov ter pri medpredmetnem povezovanju. Tu najdemo odlične primere iz pouka slovenščine, angleškega jezika, zgodovine, športne vzgoje, matematike, fizike, kemije ter pouka tehnike.

V tretji del so uvrščeni prispevki (7), ki se posebej dotikajo vzgoje za aktivno državljanstvo. Nekateri so se tega lotili preko zgodb, nekateri s šolskim parlamentom in podjetništvom, drugi pa z ustvarjanjem učne poti, s športnimi dejavnostmi ter s predstavitvijo pomembnih ustanov v državi.

Paleta prispevkov, ki je nastala pod preprostim naslovom *Imamo svojo državo Slovenijo*, je res pestra. Poseben čar prispevkov v zborniku je v tem, da segajo na vse stopnje izobraževanja mladih – predšolsko vzgojo, v osnovne šole ter v poklicne in srednje šole. Prav tako je izjemna širina prispevkov, ki segajo na vsa predmetna področja. V vsakem prispevku je čutiti skrb in trud za vzgojo mladih za ljubezen do domovine ter zavedanje, da je živeti v samostojni državi Sloveniji nekaj posebnega.

Zahvaljujemo se vsem avtorjem prispevkov, da ste bogastvo svojih misli in svojega dela delili z nami ter prispevali k temu, da je tudi letos nastalo veliko novega gradiva za učitelje in vzgojitelje. Za sodelovanje pri pripravi zbornika se posebej zahvaljujemo tudi g. Alešu Štrancarju, T-2 in Združenju za vrednote slovenske osamosvojitve.

Erika Ašič,

urednica e-zbornika *Vzgoja za ljubezen do domovine in države:*

Imamo svojo državo Slovenijo (2020)

E-zbornik je dostopen na:

https://www.dkps.si/fileadmin/user_upload/Zbornik_MK_2020.pdf